

MORFOLOGIA VIEȚII ECONOMICE A SATULUI DRĂGUȘ

Fundamentul vieții economice a satului Drăguș este gospodăria.

Gospodăria este *comunitatea* de lucru a *familiei*.

Gospodăria se deosebește sociologic de o întreprindere capitalistă prin aceea că:

1) E o comunitate de viață, nu o asociație contractuală.

Rarele elemente contractuale;

2) Morfologia și criteriologia ei sunt *tradiționale*, ci un rațional;

3) Economicește, gospodăria se mai deosebește de o întreprindere capitalistă prin aceea că nu include nici unul din elementele întreprinderii capitaliste.

În vreme ce întreprinderea lucrează în vederea unui venit net, dobândit prin compensarea cu profit a rezultatelor vânzării bunurilor produse pentru schimb față de cheltuielile de producție, capital, materie primă, muncă, gospodăria lucrează în vederea satisfacerii nevoilor celor ce trăiesc în ea.

Aceea ce o caracterizează este deci desăvârșita ei independență intențională față de schimb și subordonarea ei nevoilor de viață ale gospodarului.

În consecință, categoriile fundamentale ale acestui fel de întreprindere:

a) salariu, b) rentă, c) profit, d) și chiar preț curent sunt necunoscute.

Dimpotrivă, gospodăria posedă elemente proprii, caracteristice.

Elementele esențiale ale gospodăriei sunt:

a) Grupul familial,

b) Pământul,

c) Casa cu acareturile și zestrea ei, sau gospodăria propriu-zisă.

Fiecare din aceste elemente are o morfologie specială și stă într-o interdependență legată organic de rostul însuși al comunității de lucru.

¹⁰ În *Grupul familial* distingem: 1) Tatăl, 2) Mama, 3) Copiii, iar între copii a) Feciorii, b) Fetele, c) Feciorul cel mic, și uneori Tata-mare, sau Mama-mare, Nora, Ginerele, Adoptatul¹.

²⁰ În ceea ce privește *pământul*, împărțit în părțile (hotar). El e răspândit pe 3 tarlale.

Există dependență între munca familiei și pământ.

³⁰ Gospodăria propriu-zisă: cuprinde și ea 2 elemente distincte:

a) Curtea și

b) Casa.

¹⁰ Curtea cu:

a) Livada

b) Grădina

c) Curtea propriu-zisă

d) Șopronul

e) Feldera

f) Sopoteiul cu instrumentele respective.

²⁰ Casa cu:

a) Tinda

b) Vatra

c) Odaia și

d) Podul.

Problematica criteriologiei economice a Drăgușului

(Vezi fișele speciale)

1) *Criteriul distribuirii muncilor în an și pe pământuri e tradițional*. El atârână de o experiență colectivă, deși „mai cetesc și de prin cărți“. Așa, semănatul etc...

2) *Criteriul distribuirii bucatelor*, spre a subveni nevoilor familiei, este intuitiv, însă produsul unei lungi experiențe (probabil colective) – o idee confuză.

Nu există o problemă economică a distribuției în cadrul gospodăriei. Distribuția are un caracter de *juris dictio*² paternă, uneori complet nereglementată. Copilul ce-și lua singur oul.

Căci nici nu există o adevărată *circulație de bunuri* în gospodărie.

Cele două laturi economice sunt:

1) *Producția* și

2) *Consumația*.

Nevoia de pământ

(Vezi fișa specială: Cornășanu despre faptul că cer chiar *rezerva* (sic).)

Ideea de *rentabilitate* a solului o au în următorul înțeles.

1) Toți spun că pământul e rădăc, că trebuie *muncit* mult.

2) Toți știu că sunt pământuri mai bune și mai rele.

3) Știu că gunolul sporește rentabilitatea pământului.

Dar par a fi reprezentări colective, nu experiențe individuale.

Reacția e însă eminamente colectivistă.

Ea nu duce la maximum de folos individual de tras din fiecare bucată, nici la o amenajare rațională și dozată a muncilor după categoria de pământ.

Ci la o distribuție egalitară a șanselor prin comasare și la o repartitie tradițională a muncilor.

Ideea de câștig e aproape necunoscută.

Interesantă este concepția lor despre *Bolta*, care dă bani fără dobândă, ca o adevărată societate de ajutor mutual a satului.

a) Cumperi – fără să plătești.

b) Ții – fără dobândă.

Consumul apare, astfel, mai curând ca un *fond* vecinal pe întreg satul, decât ca o „afacere”.

Când se discută de bancă – ce dă cu camătă – și de consum, toți opozanții strigau: „Dar nu e tot aia. Banca ia perțente și *Bolta* nu”.

Câștig este rodul muncii indisolubil legat de munca respectivă.

Lucru foarte interesant este că chiar atunci când unii din cei ce au fost în America concep perfect de bine „speculația” – ei nu o văd decât ca un mijloc de a fixa „munca” disponibilă, iar nu de a realiza câștig.

Diviziunea muncii în sânul gospodăriei

Gospodăria muncește de obicei ca unitate totală față de celelalte, dar nu fără nici o diferențiere lăuntrică.

a) Pe vârste și sexe, rolurile se schimbă – În casă,
– În curte,
– La câmp.

b) În unele cazuri sunt convertibile.

Sunt însă împrejurări în care gospodăria se desface în unități muncind pe cont propriu.

(Ipoteză de verificat: ori de câte ori munca totală la pământ nu ajunge familiei.)

Astfel: 1) *lucrul la Sas*, făcut doar de unii din membrii gospodăriei, are caracter de muncă lăaturalnică; 2) la fel: darea unei meserii; 3) servitori la oraș.

Diviziunea muncii în sânul familiei

a) *Agricultura* se face în comun. Bărbatul cosește. Sunt munci speciale rezervate femeii: pusul semințelor, al cartofilor, gunoitul, strânsul etc...

Curte: Bărbatul repară și face tot în curte.

Gospodărie: Bărbatul (repară oare?)

Femeia țese și coase.

1) Când familia se înmulțește

2) Când pământul nu ajunge

a) Se dă copilul la meserie

b) Unii din membrii familiei își eliberează timp și fac muncă lăaturalnică (la joagăr, la vecini).

Sunt aci începuturi de diviziune socială a muncii extrafamiliale, ce cuprind germini de disoluție a economiei gospodărești.

Diviziunea muncii în sat

E mai răspândită.

Agricultura: Ea nu există mai deloc. Există o asociere de muncă la sat.

Hrana: Sarea se cumpără: Dependență de piață. Tot restul hranei un om rostit îl capătă: 1) *din agricultură* – a) cartofi, b) porumb, c) fasole, d) secară, e) grâu, f) ovăz; 2) *din curte* – a) lapte, b) ouă, c) fructe, d) carne; 3) *de la stână* – brânză.

Îmbrăcămintea: în gospodărie – fără legătură cu piața; femeia țese azi în Drăguș pantalonii și cămașa.

Rekelul, cureaua, șerpar și opincile le face cojocarul. Ghetetele și pălăria – le cumpără de la oraș.

Se observă însă năvala motivelor de ață, adăugate, venind din oraș.

Încălzitul: Se ard coceni din gospodărie; dependență de comună la lemnele din pădure.

Iluminatul: Gazul se cumpără. Dependență de piață.

Construcția casei și a șurelor: Cine o face? Familia sau specialiștii? Bărdașii?

Construcția gardurilor: Se face în gospodărie, cu lemne din pădure.

Interiorul:

a) *Mobilierul*:

a) paturi, b) masa, c) scaunul, d) geamurile,

e) ușile, f) spălătoare, g) leagăn etc.

b) Scoarțele și toate pânzeturile se fac în sat.

Instrumentele de muncă:

Elementele de fier se cumpără.

Elementele de lemn se fac în gospodărie pentru unelte.

Elementele de lemn se fac de specialiști pentru mașini.

Interdependența gospodăriilor

Caracteristica gospodăriilor satului Drăguș este aproape totala lo autarhie economică.

Ce reprezintă atunci „satul” față de fiecare din aceste gospodării?

societatea capitalistă aceea ce leagă gospodăriile între ele este „piața“. Or, aci mai că nu este piață, în adevăratul sens al cuvântului.

1) O încadrare naturală:

- a) cosmologică
- b) biologică
- c) psihologică
- d) istorică.

2) O încadrare artificială:

- a) juridică
- b) politică
- c) culturală.

Interdependența gospodăriilor autonome e dictată de:

1) *Împrejurări cosmice*: a) vecinătatea, b) distribuirea locurilor pe teren.

Acestea, și ele determinate *biologicește* de către spița de neam;

2) *Împrejurări istorice și psihologice*.

Împrejurările istorice sunt cele ce provin din evoluția acestui sat:

1⁰ Rămășițe din disocierea unei vechi comunități rurale:

- a) Obiceiul, azi *eterogon*, al cultivării pe 3 tarlale, din care nu a rămas colectivă decât obligația rotațiunii;
- b) practica culesului simultan al porumbului;

2⁰ Existența actuală a unor compozițiuni sau grupuri de muncă interesând viața întregului sat, organizate artificial pe cale juridico-politică:

- a) apa, b) pășunea, c) pădurea, d) topilele, e) păzitul porcilor, f) stâna etc;

3⁰ Existența unor împrejurări comune care cer o reacție comună satului întreg: a) administrația.

Grupuri intermediare legând între ele *gospodăriile* întregi:

a) *Vecinătatea*

Grupuri legând anumiți membri ai gospodăriilor:

- a) *copiii*: grupurile de joacă, școala;
- b) *flăcăii*: grupurile de flăcăi cu vătafii lor;
- c) *femeile*: șezătorile;
- d) *bărbații*: cârciuma;
- e) unele grupuri din familie cu altele: *tovărășiile de muncă la Sas*, nunțile (încuscririle);
- f) unele gospodării cu altele: mașina de treierat.

Toți țăranii la un loc: *biserica*.

Ce repercusiune are fiecare.

Dependența gospodăriilor de piață

Se vede din mărfurile ce cumpără. Ea e redusă.

1) Agricultură: gunoiul artificial (când e lipsă).

2) Hrană:

3) Îmbrăcăminte: a) încălțăminte, b) pălării.

Caracter economic au

Șezătorilor la femei: asocierea de muncă justificată de monotonia muncii individuale și de sporul muncii asociate.

Tovărășiile de muncă la Sas.

Încuscririle.

Mașina de treierat.